

R.TX.1937, Artemisio campestri-Dianthetum borbasii Yakushenko 2004 Corynephoros-Silenetum tataricae Libb. 1931 Corynephorion canescentis Klika 1931 Spargulo vernalis-Corynephorion canescentis (Tx. 1928) Libbert 1933. Vicio lathyroidis-Potentillion argenteae Brzeg in Brzeg et M. Wojt. 1996 Silenoconicae-Cerastietum semidecandri Korneck 1974. Plantagini-Festucionovinae Passarge 1964

Література

1. Гавриленко О.П. Геоecологічне обґрунтування проектів природокористування: навч. посіб. / О.П. Гавриленко – К.: Ніка-Центр, 2003. – С. 218.
2. Дідух Я.П. Фітоіндикація екологічних факторів / Я.П. Дідух П.Г. Плюта. – К., 1994. – 280 с.
3. Дідух Я.П. Оцінка енергетичного потенціалу екотопів залежно від ступеня їх гемеробії на прикладі Словечансько-Овруцького кряжу / Я.П. Дідух, І.В. Хом'як // УБЖ. – 2007. – №1. – С 235–243
4. Мельник Л.Г. Екологічна економіка / Л.Г. Мельник. – Суми: Університет. книга, 2003. – С. 48.
5. Миркин Б.М. Современная наука о растительности / Миркин Б.М., Наумова Л.Г., Соломещ А.И. – М.: Логос, 2001. – С. 99–106.
6. Хом'як І.В. Динаміка надземної фітомаси під час автогенних сукцесій на перелогах для території Правобережного Полісся / І.В. Хом'як // Екологічні науки. – 2016. – № 12–13. – С. 33–39.
7. Хом'як І.В. Динаміка флори перелогів Українського Полісся / І.В. Хом'як // ScienceRise: Biological Science – 2018 – №1 (10). – С 8–13.
8. Хом'як І.В. Особливості антропогенного впливу на природну динаміку екосистем Українського Полісся / І.В. Хом'як // Екологічні науки. – 2018. – №1 (20), том 2. – С. 69–73.
9. Khomiak I., Onishchuk I., Demchuk N. Phytoindicators of ecosystem dynamics in Ring-banc Ukrainian Polissia. ScienceRise / Khomiak I., Onishchuk I., Demchuk N. // Biological Science. – 2018. – №4 (13). – P. 25–30.

УДК 502.6:658

ЗНАЧЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ ГІРНИЧО-ДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

В. В. Гордієнко¹, І. Ю. Коцюба²

^{1,2} Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

В умовах зростання негативних екологічних процесів проблема впровадження ефективних систем оцінки впливу на навколишнє природне середовище на вітчизняних підприємствах набуває актуального значення і потребує теоретико-практичного підґрунтя. Проте теоретико-методологічні аспекти адаптації даних систем до реальних господарсько-економічних умов України розроблені недостатньо.

Одним із кроків у вирішенні даної ситуації було запровадження системи оцінки впливу на довкілля діяльності підприємств та затвердження державних стандартів серії ISO 14000 «Системи управління навколишнім середовищем».

Сучасна промисловість України характеризується високою екологічною деструкцією, зокрема ландшафтів, рівень перетворення яких в Україні становить понад 70% [1]. Основними джерелами ландшафтного руйнування в промисловості є гірничо-будівельна, дорожньо-будівельна галузі, агропромисловий комплекс, лісозаготівлі. Негативно впливає на екологічну ситуацію і факт недостатньої теоретико-практичної розробки впровадження системи оцінки впливу на навколишнє природне середовище на підприємствах різного виробничого характеру з одного боку та недовістю економічних, правових, ринкових механізмів, що стимулювали б впровадження цієї системи на підприємствах – з іншого.

Існуюча система природоохоронних заходів на підприємствах в основному підпорядкована державному контролю і з боку підприємств має пасивний характер (тобто формальне дотримання встановлених норм та правил). Це не дає дієвого механізму попередження негативного впливу на довкілля. Натомість оцінка впливу на навколишнє природне середовище по своїй суті покликана забезпечити активну участь підприємств в мінімізації екодеструктивних впливів, що виникають внаслідок їх діяльності.

Практика впровадження на вітчизняних підприємствах міжнародного досвіду з оцінки впливу на довкілля в силу різних причин носить формальний характер в тому числі через високу вартість консультаційних послуг в даній сфері, брак досвіду сертифікації вітчизняних підприємств по екологічному менеджменту, відсутність адміністративних, економічних та ринкових стимулів, недостатньо розвинуту екологічну свідомість власників та керівного складу підприємств тощо.

Серед вітчизняних підприємств, що на даний час запровадили ДСТУ ISO 14000 переважають підприємства хімічної, нафтопереробної, металургійної, транспортної, гірничо-переробної, харчової галузей промисловості, але чисельність їх становить незначну частку серед загальної кількості зареєстрованих в Україні.

Мінерально-сировинна база України станом на сьогодні включає порядку 20 тис. родовищ із 113 корисних копалин. З них близько 8 тис родовищ мають промислове значення та враховуються Державним балансом України [2]. В той же час визнається незадовільний стан в управлінні і контролі з використання надр і їх охорони, розробки корисних копалин: «напружена екологічна ситуація характеризується значними змінами ландшафтів, при цьому відбувається швидке зростання загрози виснаження або втрати природних ресурсів, погіршення умов проживання населення» [2]. Збереження ландшафтів (ландшафтного різноманіття) визнано Україною однією із пріоритетних задач. У зв'язку із цим Україна є учасницею багатосторонніх міжнародних угод.

Як правило в науковій літературі, навчальних посібниках, нормативних актах увага зосереджена навколо таких екодеструктивних факторів як забруднення атмосфери, вод, ґрунтів, зменшення біологічного різноманіття і в той же час недостатньо висвітлені проблеми деструкції ландшафтів – системи,

що об'єднує вищезазначені компоненти в єдине ціле. А отже, ландшафтний підхід забезпечить комплексний підхід в оцінці впливу на довкілля.

Серед суб'єктів господарювання ми виділяємо підприємства, діяльність яких тісно пов'язана із значним деструктивним перетворенням ландшафтів. Іншими словами, їх господарська діяльність неможлива без деструкції ландшафтів. Але міру цієї деструкції можна регулювати за допомогою різних інструментів оцінки впливу на навколишнє природне середовище та екологічного менеджменту.

Незважаючи на наявність практичного досвіду з оцінки впливу на довкілля та різноманітних моделей екологічного менеджменту до сьогодні існує проблема їх адаптації у відповідності до різноманіття і складності задач, що розв'язуються бізнесом, в тому числі з урахуванням галузевих особливостей, організаційних факторів і конкурентних стратегій [3].

Література

1. Про основні напрямки державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 р. №188/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 38–39. – ст. 248.
2. Шмандій В.М., Солошич І.О. Управління природоохоронною діяльністю: навчальний посібник / В.М. Шмандій, І.О. Солошич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 296 с.
3. Экологический менеджмент / Н.В. Пахомова, А.Эндрес, К.Рихтер. – СПб.: Питер, 2003. – 544 с.

УДК 628.4.032

ПРОБЛЕМА ЗБОРУ І ПЕРЕРОБКИ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ У МІСТІ ЖИТОМИРІ

Н. С. Демчук¹, І. П. Онишук²

^{1,2} Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Однією з найбільш гострих проблем міст та інших населених пунктів є проблема збору і переробки твердих побутових відходів. Її вирішення пов'язане з необхідністю забезпечення нормальної життєдіяльності населення, санітарної очистки міста, охорони навколишнього середовища та ресурсозбереження.

Щорічне збільшення кількості відходів, що утворюються, пов'язане з підвищенням рівня життя, зміною структури споживання, появою великої кількості одноразових виробів. З огляду на те, що щорічно обсяг світового виробництва полімерів збільшується на 5%, скла – на 1%, паперу, картону та металу на 2-3%, в найближчому майбутньому обсяги утворення побутових відходів будуть рости відповідними темпами.

Типовий склад міських відходів такий: папір та картон – 41%, сміття – 17,9%, гума, шкіра та деревина – 8,1%, харчові відходи – 7,5%, метали – 8,7%, скло – 8,2% та інші – 1,6% [1].